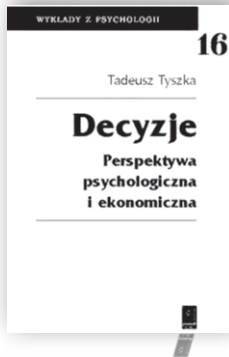

5

Recenzja książki „Decyzje”

Prof. dr hab. Tadeusza Tyszki

ANNA MARIA ZAWADZKA

Książka „Decyzje” dotyczy decyzji podejmowanych przez osobę, przez każdego z nas. Monografia napisana jest w nurcie psychologicznej (inaczej behawioralnej) teorii decyzji, w której przyjmuje się, że szereg mechanizmów może leżeć u podłoża ludzkich decyzji a człowiek przyjmuje te, które pozwalają mu najlepiej zaadoptować się do danej sytuacji. Monografia składa się z dwóch części, które poprzedza wprowadzenie. Na początku Autor określa czym jest decyzja i z jakimi sytuacjami decyzyjnymi mamy do czynienia podejmując decyzje w rzeczywistości. Korzenie współczesnego popularnego podejścia do decyzji można odnaleźć już w średniowieczu u Św. Tomasza z Akwinu. W części pierwszej Autor przybliży czytelnikowi różnorodność aspektów sytuacji decyzyjnych. Wyjaśnia kiedy i jakie sytuacje skłaniają nas do uświadomienia potrzeby podjęcia decyzji, jak przyjmowana perspektywa i towarzyszące decyzji założenia wpływają na skutki i jakość decyzji. Przybliżając teorię Autor odwołuje się do uznanych dzieł literackich takich autorów jak np. Adam Mickiewicz, Fiodor Dostojewski, Jerome Jerome, Wiliam Faulkner czy Św. Augustyn i pozwala przeżyć je na nowo w nurcie psychologicznych teorii decyzji.

Autor wskazuje jakim złudzeniom racjonalności osoba może ulegać na każdym etapie decyzji oraz w jakie łapie się pułapki związane z nieadekwatną czy uproszczoną oceną sytuacji decyzyjnej. Są to ważne treści, gdyż pozwalają zrozumieć jakie mogą być źródła decyzji niesatysfakcjonujących lub tych, po których możemy odczuwać żal i dyskomfort. W książce wskazano na wachlarz mechanizmów leżących u podstaw przebiegu procesów poznawczych człowieka, które towarzyszą podejmowaniu decyzji. Wśród nich opisano konsekwencje błędnego formułowania problemu i stosowania uproszczonych reguł myślenia dla wyniku podejmowanej decyzji w różnych sferach życia społecznego, od

decyzji moralnych poprzez decyzje zakupowe do decyzji na szczeblu polityki zatrudnienia. Autor wyjaśnia także jaki wpływ na decyzje mogą mieć emocje, omawia ważny z perspektywy współczesności problem źródeł decyzji impulsywnych i braku samokontroli oraz wskazuje na ile dylematy moralne mogą mieć znaczenie dla wyniku decyzji. W pierwszej części książki Autor nawiązuje także do jednej z szeroko cytowanych i dyskutowanych teorii XX wieku – teorii użyteczności i wskazuje na jej nowe oblicze prezentowane w psychologii, którym jest teoria użyteczności doświadczalnej.

Druga część monografii stanowi kompendium wiedzy o decyzjach podejmowanych w warunkach ryzyka i niepewności. Wyróżnienie tej części w książce w szczególny sposób podkreśla czytelnikowi wagę sytuacji w jakiej przychodzi podejmować decyzje, dla jej wyniku. Zaprezentowano tam treści pozwalające poznać i zrozumieć jak ocenia się prawdopodobieństwo ewentualnych strat i korzyści podejmowanych decyzji. Autor wskazuje ograniczenia teorii decyzji z nurtu oczekiwanej użyteczności i wskazuje na możliwości jakie daje analiza decyzji ryzykownych w teorii perspektywy.

Autor w sposób ciekawy opowiada o mechanizmach, jakie są odpowiedzialne za błędy związane z oszacowaniem ryzyka. Mechanizmy te ilustruje odwołując się do przykładów źle podjętych decyzji ryzykownych w przedsiębiorstwach i innego typu organizacjach. W ten sposób można się dowiedzieć jakie mechanizmy mogą kierować np., załogą, której lot kończy się katastrofą oraz co może być przyczyną decyzji inwestycyjnych, które kończą się finansowym krachem. Książka traktuje także o tym czy warto, czy nie podejmować decyzje w grupie oraz jakie są pobudki i czym charakteryzują się decyzje inwestycyjne, podejmowane przez przedsiębiorców i te związane z hazardem.

Poza walorami treściowymi książka ma także inne mocne strony warte wskazania. Omawiana monografia stanowi pierwsze w Polsce tak obszernie opracowanie poświęcone w całości zagadnieniu decyzji w kontekście psychologicznej teorii decyzji. Monografia dostarcza przeglądu wniosków z badań empirycznych, w których analizowano wielorakie psychologiczne uwarunkowania podejmowania decyzji. Złożone zagadnienie decyzji prezentowane jest w sposób ciekawy, przystępny i czytelny oraz obrazowane jest licznymi przykładami nawiązującymi do praktyki życia codziennego, do faktów historycznych i wątków decyzyjnych z uznanych dzieł literackich.

Lektura monografii nakłania czytelnika do refleksji nad efektywnym podejmowaniem decyzji (tj. przemyślenia podejmowanych decyzji) i dostarcza porady co powinno się uwzględnić analizując dostępne opcje, aby podjęta decyzja była satysfakcjonująca.

Co ważne, z książki można dowiedzieć się także jak wiedza na temat wieloaspektowości decyzji jest wykorzystywana przez tych, którym zależy aby ludzie podejmowali decyzje szybko i niekoniecznie z korzyścią dla siebie – czyli np. sprzedawców, marketingowców, polityków.

Monografia może znaleźć czytelnika w szerokim kręgu odbiorców począwszy od studentów psychologii, ekonomii, finansów, prawa, poprzez przedsiębiorców, ekonomistów, finansistów, polityków, ludzi mediów, prawników, może być przydatna dla każdego kto podejmuje decyzje i chce aby były one satysfakcjonujące dla niego i innych.